

judgments / statements, reasoning. With this approach, internet-discourse appears as a kind of construction. Logical analysis of internet-discourse allows to structure and systematize the very process of its implementation. At the formal level of the analysis of the internet-discourse, it becomes obvious that it differs from real discourse by applying special constructs that can perform various functions from the point of view of logic. Here new forms of language functioning arise, which, combined with the already familiar ones, update the every field of discourse.

Keywords: internet-discourse, formal logic, internet-constructs, acts of internet discourse, names, concepts, judgments, reasoning.

* * *

УДК 1:37.01

Кийков О. Ю.,
директор дирекції «Дипсервіс» Генеральної дирекції
з обслуговування іноземних представництв
(Україна, Київ), Kyukov@ukr.net

ЗАРОДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ОСВІТИ В ЕПОХУ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Досліджено феномен інтернаціоналізації вищої освіти в епоху Середньовіччя. На прикладі перших університетів автор розкриває космополітичність навчального середовища того часу, звертаючи увагу на полінаціональну структуру таких університетів, як Болонський та Паризький. Висловлюється теза, що сучасна тенденція інтернаціоналізації освіти є поверненням до традицій середньовічної європейської культури.

Ключові слова: середньовічний університет, інтернаціоналізація, космополітизм, академічна мобільність.

Сьогодні сфера вищої освіти зазнала значного впливу процесів глобалізації, в основному завдяки Болонському процесу. Почали розроблятися питання глобальних освітніх ринків та університетів. У цьому контексті спостерігається і розвиток міжнародної освіти, яка знімає обмеження кордонами певної країни, створюючи умови для культурного та академічного обміну. Процес навчання, у свою чергу, зазнає стандартизації за спільними для усіх країн-учасників вимогами та під впливом нових соціальних технологій [8]. Одним з найголовніших факторів впливу виявилася економічна ідеологія глобалізації, котра вивела на передні й план ринок та приватизацію.

Для нас міжнародна освіта XXI століття пов'язана, у першу чергу, з вищезгаданим феноменом академічної мобільності, яка відіграє не лише роль механізму інтеграції університетів різних країн у міжнародний освітній простір, але й є фактором сприяння формування якісно нових трудових ресурсів, здатних посісти гідне місце на світовому ринку праці. Комюніке 2003 року називає мобільність студентів, академічного та адміністративного персоналу основою створення європейського простору вищої освіти. «Мобільність викладачів, студентів та випускників є одним з основоположних елементів Болонського процесу, який створює можливості для особистісного росту, розвитку міжнародного співробітництва, підвищуючи якість вищої освіти та складаючи реальне життя в поняття європейського простору» [див. 13]. Саме ж поняття означає можливість для студентів, викладачів та адміністративного персоналу вишів переміщатися з одного університету до іншого з метою обміну досвідом та отримання можливостей, з тих чи інших причин відсутніх у *alma mater*, та подолання національної замкнутості [7].

Однак було б помилкою вважати міжнародну освіту виключно продуктом останніх десятиліть. Її зародження

сягає корінням ще часів стародавності, починаючи з перших шкіл. Проте більш чітко її генезу можна прослідкувати, починаючи з епохи Середньовіччя, коли сформувалося саме поняття університету. Тому *метою* нашої статті є дослідження становлення та розвитку міжнародної та інтернаціональної освіти Середньовіччя.

У середньовічній Європі вища освіта закріпилася завдяки розвитку писемності, створивши можливість передавати системні знання великій кількості людей. Середньовіччя зазвичай асоціюється з розвитком християнської релігії, її впливу не уникнула й освіта. Майже кожен університет мав отримати схвалення церкви, у багатьох діяли теологічні відділення, у яких вивчалися канони релігії. Церква втручалася в усі сфери соціального життя, та в усі сфери навчання, суттєво обмежуючи розвиток фрагментів наук. Так, щоб стати університетом, навчальному закладу було необхідно отримати папську буллу про своє створення. Таким указом папа римський звільняв школу від контролю світської та місцевої церковної влади та узаконював існування університету. Права навчального закладу підтверджувалися привілеями – особливими документами, підписаними папами чи коронованими особами. Привілеї закріплювали університетську автономію (власний суд, управління, можливість присудження вчених ступенів), звільняли студентів від військового обов'язку. Міста, у яких з'являлися університети, відразу набували привілейованого статусу всередині країни.

В Середньовіччі ще зберігалася відносна відособленість субрегіонів, особливо на його ранньому етапі, коли найбільш придатні для господарчої діяльності території, освоєні за давнини, залишалися окремими «світами», будучи розділеними природними умовами. Однак актуальність етнічного компонента зовнішньополітичної діяльності залишалася напрочуд незначною, його місце посідав конфесійний фактор, що пов'язано зі стрімким зростанням ролі релігії у житті соціуму та поширення сфери її впливу.

Середньовічні державні утворення переважно були поліетнічними. На Сході великі державно-політичні об'єднання імперського типу повсюдно створювалися на шляху завоювань, що мало своїм наслідком тривале збереження не тільки соціально-економічних привілеїв нового керівного прошарку, але й його етнічної меншості. Наприклад, за підрахунками істориків, у імперії Північна Вей – одній з держав, утворених на території імперії, Хань, котра припинила своє існування на початку III ст., етнічні Китайці становили наприкінці IV – на початку V ст. всього 2% столичної служилої знаті, тобто панівна верства в столиці практично повністю була сформована табгачами, котрі підпорядкували собі населення іншого етносу.

Наступне століття зайняв двосдиний процес «китаїзації» колишніх кочівників, з одного боку, і з іншого – зближення соціально-правового статусу автохтонного населення, поступового відходу від принципу етнічної замкнутості правлячої еліти, підвищення в ній частки китайської аристократії [4, с. 15].

На Заході поліетнічність також належала до постійних соціальних атрибутів середньовічної державності. IV–VII ст., доба великого переселення народів, ставши піком міграційних потоків у всьому Середземноморському макрореґіоні, аж ніяк не поклати кінець

масовим переміщенням населення в Європі. Етнічний ландшафт Європи набув стійких обрисів, закріплених та впорядкованих межами національних держав, близько до XV ст., до кінця Середньовіччя. Далеко не випадково серед ключових фігур, які уособлюють середньовічне суспільство, завжди присутній пілігрим, подорожній як постійне нагадування про дорогу, про відкритість простору для далеких походів і переміщень, про світ паломників, місіонерів, купців, ремісників, що йдуть в пошуках роботи, бродячих школярів, кочівників та завойовників.

Як відомо, центральною ідеєю середньовічної освіти було Богопізнання як пізнання Істини, яка несе в собі Благо та Красу, що безпосередньо пов'язано з панівними в той час типом світогляду. Вважалося, що така істина не лише прекрасна, але й корисна для людини, адже дозволяє визначити істинні принципи життєвого устрою. Ключем до досягнення Істини було Одровення у Священному Писання. Відповідно, мета середньовічної освіти полягала в тому, щоб навчити людину розуміти та інтерпретувати тексти Священного Писання. Для цього необхідно було не лише знати їх зміст (для чого використовувалася теологія та історія), але й вміти міркувати (логіка) та доводити (риторика). Найбільш повно ці уявлення про освіту втілювалися в моделі класичного середньовічного університету. Університет був школою, у якій викладався універсам знань, оволодіти котрим можна було лише шляхом довгої копіткої роботи.

Міжнародна освіта епохи Середньовіччя формувалася на основі діалектичного взаємозв'язку європейської культурної традиції та європейської вищої освіти. З одного боку, університети в середньовічній Європі виникли в умовах унікальної соціокультурної ситуації, яка була обумовлена, в першу чергу, бурхливим зростанням середньовічних міст, потребами міської економіки, розвитком грошової економіки, торгівлі, вдосконаленням сільськогосподарського виробництва, зростанням рівня добробуту населення. Всі ці фактори сприяли тому, що в середньовічному суспільстві інтерес до університету виник ледь чи не у всіх соціальних прошарках.

З іншого боку, виникнувши під впливом суспільства, університети, в свою чергу, стали змінювати та ускладнювати структуру і самого соціуму, впливаючи на розвиток європейської науки, культури та освіти в цілому. Незважаючи на те, що перші університети сприймалися сучасниками ні чим іншим, як світськими монастирями, відірваними від реального життя, *alma mater* в усі часи брала активну участь в суспільному житті. Найчастіше перші університети породжували вільнодумців і «порушників спокою», що було пов'язано з їх функціональними особливостями: в їх стінах перетиналися інтереси інтелектуалів; імператорської і папської влади; міст, що стрімко розвивалися, тому університети часто виступали самостійними інститутами середньовічної культури, не відмовляючись і від тих привілеїв, які отримували від світської і церковної влади. Поступово в перших університетах склалося особливе *космополітичне* співтовариство, яке за допомогою свого способу життя, інтернаціональних соціокультурних взаємодій сприяло подальшому розвитку єдиної культурної традиції Європи.

Перший етап розвитку університету пов'язаний з широкою автономією, незалежністю, *інтернаціоналізацією*, прогресом, насолодою століттям «золотої ізоляції», незважаючи на схоластику, яка панувала в університетському знанні до XIV–XV ст. Формування і функціонування перших університетів допомагало подолати вузькі межі національно-традиційних практик, об'єднати в єдиному космополітичному просторі релігію, науку, мистецтво, транслювати знання і культуру новим поколінням. Будучи осередками поширення вільнодумства і еретичних ідей, міської культури і бюргерської опозиції феодалізму, університети користувалися церковними бенефіціями, звільненням від податків, військової повинності і багатьма іншими привілеями, які сприяли формуванню таких європейських цінностей, як раціональність, індивідуалізм, світська духовність, демократія і громадянське суспільство.

Перше право, отримане університетом, – «академічна свобода», яка спочатку розумілася як непідсудність його членів іншим органам, крім власного суду. Університети, що виникли в умовах середньовічного корпоративного ладу, являли собою корпорації, що включали як магістрів, так і учнів (звідси і їх первинна назва – *universitas magistrorum et scholarium* – корпорація вчителів і учнів). Як і будь-яка середньовічна корпорація, університет боровся за зміцнення свого правового статусу. Перші університети володіли адміністративною автономією, своєю юрисдикцією, мали свої статути. Незважаючи на різні ступені самоврядування в університетах, всі вони спочатку виникали самостійно, без втручання церковних і світських властей, на рівних виступали у взаєминах з містом. Відомий факт розвитку Оксфорду, коли в результаті конфлікту університету з міськими жителями частина студентів і викладачів переселилися в Кембридж, утворивши там нову *alma mater*.

Важливим правом середньовічних університетів стало безперешкодне пересування їх членів по території Європи (*peregrinatio academica*). Перший етап розвитку університетів – середньовічний, схоластичний, етап теоцентричної освітньої моделі, докласичницької, космополітичної [1, с. 158] – володів яскраво вираженим наднаціональним характером. Болонський університет, який виник у 1158 р. на фундаменті Болонської школи права, представляв собою корпорацію нації – представників різних провінцій. Унікальний «академічний простір» не знав обмеження кордонами окремих країн, був вільним від місцевих законів, володів високим рівнем мобільності. Університети сприяли міжнародному культурному спілкуванню, ускладненому економічним і політичним ладом життя Середньовіччя. Завдяки використанню латини як мови міжнародного та міждисциплінарного спілкування, автономії по відношенню до державної влади, в пошуку загальних підстав академічного етосу, загальних правил організації та університетського пілігримажа, мережа європейських університетів являла собою єдину освітнє середовище [6, с. 30].

Вчений ступінь, отриманий в одному університеті, давала право викладання в будь-якому університеті своєї або іншої країни (право *ubique docendi*). Уже в перших університетах була сформована предметна база викладання, провідні форми організації університетського

життя. Спільнота університетського освітнього простору середньовічної Європи забезпечувала спільне семантичне поле, набір предметів вивчення, схоластичний дискурс. Університети, не дивлячись на їх значну залежність від католицької церкви (довгий час члени університетської спільноти навіть називались кліриками, тобто, тими, хто входить в церковну організацію), сприяли розвитку європейської культури, науки, початкових форм світського знання. Середньовічні університети стали праобразами сучасних класичних університетів, які спираються на багатотисячлітні традиції. Завдяки університетській освіті, інтелектуальному віссю середньовічної культури став раціонологічний дискурс.

Важливе значення університетів в середньовічній культурі певною мірою сприяло наростанню кризових елементів в їх стінах в умовах зміни соціокультурної ситуації, появи нових елементів в соціально-економічному, політичному та духовному житті суспільства. Пошуки виходу з університетської кризи в умовах переходу від традиційної культури до індустріальної призвели до значного зменшення традицій інтернаціоналізації та прияти становленню власне національних моделей університетської освіти, кожна з яких стала важливим елементом національної культури.

Виникнення першого університету в Болоньї пов'язують з Хартією німецького імператора Фрідріха I Барбаросси від 1158 р., у якій йдеться, що він бере під свій захист людей, які залишили рідні місця «щоб вивчати право». Цей жест розцінювався сучасниками як акт подяки юристам Болоньї за надані Фрідріху послуги [див. 5].

З даного документа можна зробити висновок, що до цього моменту вчена діяльність в Болоньї вже досягла певного ступеня розвитку і авторитету, якщо сам імператор користувався послугами болонських юристів. Окрім цього, вона включала у себе і міжнародну співпрацю, оскільки йдеться про студентів, що покинули свій край заради освіти.

Необхідно зауважити, що подібний факт існує і в історії Паризького університету, датою заснування якого називають 1200 р. До певної пори у ньому навчалися й англійські студенти, після відходу яких було засновано Оксфордський університет [11, с. 56].

З Хартії Барбаросси ми бачимо, що університети середньовіччя постійно залучали до себе нових учнів. Адже сама ідея документа якраз і виражається в тому, що існує певна група людей, яка покидає рідні місця і вирушає в абсолютно нове місце для навчання.

Також цікавою в цьому документі є вказівка на можливі утиски тих, хто вирушає вчитися. В Середні віки в ходу був так званий звичай «репресалій». Його суть полягає в тому, що якщо, наприклад, уродженець Кельна скоїв крадіжку або виїхав з Болоньї, не розплатившись, то болонці могли покарати будь-якого іншого жителя Кельна або прилеглих земель, котрий потрапив їм до рук. Таким чином, чужинці, що прибували за знаннями в Болонью чи інше місто, виявлялися в чужому середовищі, поза захисту місцевих правових норм.

Цікавий факт – студенти з числа місцевих жителів не були членами університетської корпорації, тому що на них поширювалося право міської громади і заступництва Хартії Фрідріха Барбаросси вони не

потребували. Однак, незважаючи на це, їх статус в рамках навчального процесу нічим не відрізнявся від статусу іногородніх студентів [11, с. 47].

Привілей Барбаросси було даровано тим, хто «подорожує заради наукових занять». Але, тому що робити подорожі з науковою метою могли здійснювати не лише учні, а й викладачі, в італійських містах стала формуватися традиція запрошувати або переманювати професорів, що мали гарну репутацію, з інших міст та країн. Важливо відзначити, що привілей Барбаросси поширювалася на студентів і викладачів до тих пір, поки вони не отримували громадянство [див. 5].

Про інтернаціональність вищої освіти Середньовіччя свідчить також розподіл на нації, котрий отримав помітний розвиток в найдавнішому Паризькому і потім в Лейпцігському університеті, куди було масове переселення учителів та учнів з Праги в 1409 році. Нації були покладені в основу обох університетів: не тільки місця в колегіях і різні посади займалися шляхом виборів, які проводилися націями, – саме голосування при постановленні рішень університету проводилося за націями, а рада при ректорові складалася з восьми членів – по два від кожної нації.

Однак в названих університетах значення націй більш-більш падало і згодом стало обмежуватися тим, що нація бралася до уваги при зарахуванні до деяких бурс, при видачі посібників бідним або при влаштуванні похорону. Ще більше впало значення націй у Відні. Спочатку прокуратори – обрані представники націй – були найважливішими помічниками ректора і разом з ректором і деканами факультетів складали «консисторію». За статутам 1385 року за прокураторами визнається ще право обирати ректора, але на перший план виступають вже декани факультетів: постанову, що самі прокуратори повинні належати до чотирьох різних факультетів, свідчить про те, що нації відступають на задній план перед факультетами. Протягом XV століття нації в такому значенні втратили свій характер, що студенти без наукового ступеня втратили право голосу: з того часу збори націй стали лише однією з форм зборів докторів і магістрів, як і факультети, і скінчилося тим, що збори університету стали скликатися єдино по факультетах. З інших університетів, тільки ще у Франкфурті під впливом Лейпцига, звідки був перший ректор, існували чотири нації (бранденбургці, франки, сілезці і пруссаки), і деякі посади були поставлені в співвідношення з націями.

У Гейдельберзі хоча і розрізнялися чотири нації, але на устрою ця різниця не позначилася, а в Ерфуртських статутах навіть було підкреслено, що «існує єдиний тільки університет і єдине і неподільне тіло, що розрізняється не за націями, а за факультетами» [11, с. 53]. У Парижі і в Болоньї нації розпадалися на «провінції» або «королівства», чого в Німеччині не було, навіть і в Празі, хоча фонди на користь колегій і бурс отримували тоді спеціальне призначення для уродженців різної місцевості. Потім нації в німецьких університетах (тобто в тих, де вони були) обіймали учнів усіх факультетів, не як в Парижі, де тільки артисти поділялися за націями.

Нація хоча і визначалася місцем народження, але по суті була чимось умовним: під чотири нації (французьку, англійську, нормандську та пікардійську), успадковані

за традицією з Парижа, підганялися уродженці різних країн Західної Європи, а в одному університеті, після відкриття Америки, було навіть завбачливо відведено в одній з націй місце для «індіанців». У Відні, наприклад, австрійська нація обіймала не тільки всі землі і володіння габсбурзького дому, але і всіх італійців; рейнська нація обіймала Південну Німеччину, Францію і Іспанію; угорська, крім угорців, – слов'ян Богемії, Моравії, Польщі, румуно-греків; саксонська, крім саксонців, англійців, шотландців, ірландців, датчан, шведів і норвежців, прусів, помірранців і ліфляндців [11, с. 54].

Трохи менше значили нації для устрою німецьких університетів, для котрих більшого значення набував розподіл по факультетах, заснований на поділі наук, котрі викладали в університеті. Традиційним був поділ на чотири факультети, хоча можна спостерігати і деякі коливання. Наприклад, з міркувань, висловлених у гейдельберзькій установчій грамоті, засновниками вважалося можливим відокремлення римського і канонічного права по двох різних факультетах, а Ерфуртські статuti навіть прямо говорять про каноністів і легістів, як про два різні факультети. Дещо подібне було і в ставленні до медичного факультету, в якому відмінність між медициною і хірургією доходила іноді до роздроблення факультету на два (як в Тюбінгензі), а іноді, навпаки, медицина розглядалася, як одне з «мистецтв», і, отже, медики зараховувалися до факультету артистів. В теорії, власне, продовжували дотримуватися античних «семи вільних мистецтв» (*septem artes liberales*), або інакше *trivium* (граматика, риторика і діалектика) і *quadrivium* (арифметика, геометрія, музика й астрономія); але ця теоретична класифікація не позначалася ні на навчальному плані, ні на вступних випробуваннях. Діалектика розширилася в філософію взагалі і наповнила собою більшу частину діяльності факультету. Однак уже в XV столітті і ще більш в XVI і XVII століттях стали проявлятися окремі професури математики, грецької, латинської та єврейської мов, історія, політична філософія та ін.

Англійські університети, Оксфордський і Кембриджський, незабаром після їх виникнення обрали більш національний характер, на відміну від континентальних університетів, які можна назвати космополітичними. Якщо в Париж або Болонью стікалися студенти з усіх країн Західної Європи, і блискучу професорську діяльність проводили в тамтешніх університетах вихідці з різних чужих країн: в Болоньї – уродженці Німеччини, в Парижі – приїзди з тієї ж Німеччини, Італії та ін. Досить згадати, що, наприклад, Альберт Великий прийшов в Париж з Німеччини, Фома Аквінський з Неаполя, Петро Ломбард з Наварри, Роберт Пулл з Англії. Навіть імператор Фрідріх I запрошував до свого державного університету вчених з далеких країн, наприклад, Петра Ірландця, і відкривав двері для гостей всіх націй. Сдиним же припливом іноземців до англійських університетів був потік з Парижа після катастрофи 1229 року. Хоча і в англійських університетах розрізнялися сіверяни і жителі півдня, але ця різниця впливала не з національного походження, а з тієї ж внутрішньої протилежності суспільно-політичних поглядів і антипатій, якою взагалі характеризується лад британського життя і яка викликала утворення партій торі і вігів.

Історія розвитку європейської освіти свідчить про те, що сьогодні в Європі доцільно говорити не стільки про *інтернаціоналізацію* вищої освіти, скільки про її *реінтернаціоналізацію*, про повернення до традицій середньовічної європейської культури. Єдиний європейський культурний простір сформувався в Середні віки саме завдяки вищій університетській освіті. Національні держави отримали владу над системою вищої освіти лише в умовах культури суспільства модерну, але й тоді для академічної спільноти більшою, ніж для інших професійних груп, мірою було властиве прагнення до інтернаціоналізації. Тому, не дивлячись на формування в XIX–XX ст. національних моделей освіти, національних структур організації освітнього процесу, обмежений характер міжнародних зв'язків між вищими навчальними закладами, універсальний, інтернаціональний характер пізнання та розвитку вищої освіти зберігався як важливий елемент європейської культури.

Підтвердженням цієї реінтернаціоналізації слугує й існуюча бінарність в науковій та соціально-політичній літературі у визначенні поняття «європейська спільнота». За одним підходом, європейська спільнота означає історично установлену та втілену на практиці взаємодію країн регіону на традиційній та природній підвалинах. Інше поняття терміну «європейська спільнота» означає складну договірну систему, в яку входять певні країни, діяльність котрої детально регламентована підписаними угодами за допомогою утворених на їх основні спеціалізованих регіональних органів управління [4, с. 19]. У першому випадку інтеграція європейських систем освіти здійснюється на основі європейської культурної традиції, що склалася історично, у другому – в результаті цілеспрямованої освітньої політики країн-членів ЄС.

Список використаних джерел

1. Андреев А. «Национальная модель» университетского образования: возникновение и развитие / А. Андреев // Высшее образование. – 2005. – №1. – С.156–169.
2. Андреев А. «Национальная модель» университетского образования: возникновение и развитие / А. Андреев // Высшее образование. – 2005. – №2. – Ч.2. – С.110–119.
3. Запесоцкий А. Образование: Философия, культурология, политика / А. Запесоцкий. – М.: Наука, 2003. – 456 с.
4. Култыгин В. Глобализация социальных процессов в Европе. Социологическое измерение / В. Култыгин, Д. С. Клементьев. – М.: МАКС-Пресс, 2003. – 180 с.
5. Липатникова Г. Документы по истории университетов Европы XII–XV вв. / Г. Липатникова [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/Italy/XII/Univers/vved.phtml?id=6006>
6. Нечаев В. Параметры глобализации и факторы Болонского процесса / В. Нечаев // Вестник МГУ. – 2004. – №4. – С.27–35. – (Серия 18).
7. Терепиций С. Причины та витоки глобалізації освітнього ландшафту / С. Терепиций // Вища освіта України. – 2016. – №1. – С.22–29.
8. Терепиций С. О. Поняття «стандартизація вищої освіти» в сучасному філософсько-освітньому дискурсі // Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць. – 2008. – Вип.11. – С.281–289.
9. Терепиций С. Стандартизація вищої освіти в інформаційному суспільстві / С. Терепиций // Вища освіта України. – 2007. – №3. – С.38–43.
10. Терепиций С. О. Сучасні освітні ландшафти / С. О. Терепиций. – К.: «Фенікс», 2016. – 309 с.
11. Уваров П. История интеллектуалов и интеллектуального труда в Средневековой Европе. Курс лекций / П. Уваров – М.: ИВИ РАН, 2000. – 98 с.

12. Уваров П. У истоков университетской корпорации / П. Уваров [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.polit.ru/article/2010/02/04/university>.

13. Conference of European Higher Education Ministers (London, 17–18 May 2007) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.aic.lv/bolona/2005_07/Position_pap_Consult_memb/CommissionnotefortheLondonMinisterialConference.pdf

14. Teichler U. The Role of the European Union in the Internationalization of Higher Education / U. Teichler // The Globalization of Higher Education. – Buckingham: Open University Press and SRHE, 1998. – P.88–99.

15. Terepshchyi S. The concept of «knowledge society» in the context of information era / Sergii Terepshchyi // Studia Warمیnskie. – 2016. – №53. – P.77–84.

References

1. Andreev A. «Nacional'naja model'» universitetskogo obrazovaniya: vozniknovenie i razvitie / A. Andreev // Vysshее obrazovanie. – 2005. – №1. – S.156–169.

2. Andreev A. «Nacional'naja model'» universitetskogo obrazovaniya: vozniknovenie i razvitie / A. Andreev // Vysshее obrazovanie. – 2005. – №2. – Ch.2. – S.110–119.

3. Zapesockij A. Obrazovanie: Filosofija, kul'turologija, politika / A. Zapesockij. – M.: Nauka, 2003. – 456 s.

4. Kultygin V. Globalizacija social'nyh processov v Evrope. Sociologičeskoe izmerenie / V. Kultygin, D. S. Klement'ev. – M.: MAKSPress, 2003. – 180 s.

5. Lipatnikova G. Dokumenty po istorii universitetov Evropy XII–XV vv. / G. Lipatnikova [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/Italy/XII/Univers/vved.phtml?id=6006>

6. Nechaev V. Parametry globalizacii i faktory Bolonskogo processa / V. Nechaev // Vestnik MGU. – 2004. – №4. – S.27–35. – (Serija 18).

7. Terepshchij S. Prychyny ta vytyky globalizacii' osvityn'ogo landshaftu / S. Terepshchij // Vyshha osvita Ukraїny. – 2016. – №1. – S.22–29.

8. Terepshchij S. O. Ponjattja «standartyzacija vyshhoi' osvity» v suchasnomu filosofsk'ko-osvityn'omu diskursi // Gileja (naukovyj visnyk): Zbirnyk naukovykh prac'. – 2008. – Vyp.11. – S.281–289.

9. Terepshchij S. Standartyzacija vyshhoi' osvity v informacijnomu suspil'stvi / S. Terepshchij // Vyshha osvita Ukraїny. – 2007. – №3. – S.38–43.

10. Terepshchij S. O. Suchasni osvityni landshafty / S. O. Terepshchij. – K.: «Feniks», 2016. – 309 s.

11. Uvarov P. Istorija intelektualov i intelektual'nogo truda v Srednevekovoj Evrope. Kurs lekcij / P. Uvarov – M.: IVI RAN, 2000. – 98 s.

12. Uvarov P. U istokov universitetskoy korporacii / P. Uvarov [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <http://www.polit.ru/article/2010/02/04/university>.

13. Conference of European Higher Education Ministers (London, 17–18 May 2007) [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: http://www.aic.lv/bolona/2005_07/Position_pap_Consult_memb/CommissionnotefortheLondonMinisterialConference.pdf

14. Teichler U. The Role of the European Union in the Internationalization of Higher Education / U. Teichler // The Globalization of Higher Education. – Buckingham: Open University Press and SRHE, 1998. – P.88–99.

15. Terepshchyi S. The concept of «knowledge society» in the context of information era / Sergii Terepshchyi // Studia Warمیnskie. – 2016. – №53. – P.77–84.

Кукков О., Director of Directorate "Dybservis"
General Directorate maintenance of foreign missions
(Kyiv, Ukraine), Kukkov@ukr.net

Internationalization of education in the middle ages

This article explores the phenomenon of internationalization of higher education in the Middle Ages. The example of the first universities cosmopolitanism author reveals the educational environment at the time, noting polinational structure of universities, as Bologna and Paris. It has been the thesis that the current trend of internationalization of a return to the traditions of medieval European culture.

Keywords: medieval universities, internationalization, cosmopolitanism, academic mobility.

* * *

УДК [316.3:1+930.1]:004.9

Кириченко М. О.,
кандидат педагогічних наук, професор кафедри
державної служби і менеджменту освіти, перший
проректор – проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи, ДВНЗ «Університет менеджменту
освіти» НАПН України, член-кореспондент
Академії наук вищої освіти України
(Україна, Київ), kmuto@i.ua

ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ МЕРЕЖЕВО–ОНЛАЙНОВОЇ КУЛЬТУРИ В ДИСКУРСИВНОМУ ПРОСТОРІ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Представлено аналіз цінностей мережево–онлайнної ідеології, специфіка якої в інтердинамічності та інтерволюційності плинного світу. Мета наукового дослідження – розкрити умови формування мережево–онлайнної культури, яка допомагає адаптуватися людині. В статті представлено ігрову модель самореалізації особистості, що виступає маркером постмодерністського суспільства. Проблеми, що розглядаються, – аналіз феномена симулякрів, що репрезентують собою цінності віртуально–іраціональної реальності. В їх основі – виявлення соціокультурної ентропії, що відтворюють деградацію віртуально–онлайнної культури та її ціннісних орієнтирів. Методи – аксіологічний підхід, що дозволив глибоко проникнути в досліджувану проблему. Висновки – повинна бути сформована ідеологія інформаційного суспільства, яка протидіє цінностям мережево–онлайнного суспільства, в основі якої спотворені цінності. Наукова новизна дослідження – формування адаптивних здібностей людини до інформаційного суспільства. Самореалізація в Інтернеті не заміняє самореалізацію в дійсності, але в сукупності допомагає людині знайти себе і сформувати себе як цілісність.

Ключові слова: мережево–онлайнна культура, ігрова діяльність, симулякри, ентропія соціально–культурна, самореалізація особистості.

Актуальність дослідження мережево–онлайнної культури особистості в дискурсивному просторі віртуальної реальності набуває великого значення, так як особистість сьогодні формується в штучно створеному світі, який формує її нецілісний та розірваний образ. У зв'язку з цим девальвується потенціал культури особистості.

Результати аналізу наукових джерел і публікацій засвідчили, що теоретичні основи даного дослідження закладені, перш за все, дослідженнями у сфері постіндустріалізму та формування інформаційного суспільства. До засновників даного наукового напрямку слід віднести З. Баумана, Д. Белла, Дж. Гелбрейта, Р. Дарендорфа, М. Кастельса, М. Маклюєна, Дж. Нейсбіта, А. Портера, Р. Престуса, О. Тоффлера, А. Турена, Ф. Факуяму, Д. Еймора, А. Етціоні та ін. Значну роль у формуванні парадигми інформаційного суспільства відіграли такі вчені, як В. Андрущенко, О. Данильєн, О. Дзьобань, Д. Дубов, С. Жданенко, В. Воронкова, Ю. Калиновський, О. Кивлюк, В. Кремень, Є. Мануйлов, Н. Моїсєєв, О. Прудникова, О. Пунченко, Д. Свириденко, О. Соснін, А. Ярошенко. У контексті даної проблеми, на нашу думку, однією з найбільш показових є наукова позиція щодо Інтернет як глобальної тенденції розвитку інформаційного суспільства та формування цінностей та ідеології інформаційного суспільства.

Мета наукового дослідження – розкрити умови формування мережево–онлайнної культури особистості в дискурсивному просторі віртуальної реальності, специфіка якої в інтердинамічності та інтерволюційності швидко плинного світу, до якого повинна адаптуватися людина.

Цілі дослідження: концептуалізація мережево–онлайнної культури особистості в дискурсивному просторі віртуальної реальності та виявлення ключових проблем людини віртуального світу; виявлення ігрової моделі